

6. Halli á gönguleið og skábrautir

Gönguleið má hvorki hafa of mikinn halla í stefnuátt né hliðarhalla.

Halli í stefnuátt hefur áhrif á getu fólks til að ferðast um.

Fari halli yfir 5% hefur það áhrif á fólk með hreyfiskerðingu. Mesti leyfilegi halli á skábraut samkvæmt BR112/2012 er 5% halli eða 1:20. Í undantekningartilfellum, samkvæmt leiðbeiningum Mannvirkjastofnunar nr. 6.4.11 *Skábrautir og hæðarmunur*, má halli á skábrautum undir 3 m að lengd vera allt að 8,3% eða (1:12), en aðeins ef ekki er unnt að leysa aðstæður með 5% halla (1:20).

Handlistar skulu vera beggja vegna í skábraut. Fólk sem hefur lamast öðrum megin í líkamanum, t.d. vegna heilablóðfalls þarf stuðning ýmist til hægri eða vinstri. Handlistar þurfa að vera samfelldir og ná a.m.k. 300 mm fram yfir enda skábrauta og trappa að ofanverðu og neðanverðu. Stuðningurinn þarf að vera til staðar frá neðsta og efsta punkti. Handlistar þurfa einnig að vera við tröppur þar sem blint og sjónskert fólk notar þá sem leiðarlínu og fólk með jafnvægistruflanir eða stífa ökkla nota þær frekar en skábrautir. Sjá m.a. leiðbeiningar Mannvirkjastofnunar nr. 6.5.1 *Almennt* og 6.5.2 *Frágangur handlista*.

Leyfilegt er að sleppa handlistum og hliðarköntum við skábrautir með halla minni en 5% (1:20).

Viðvarandi halli án hvíldarsvæðis getur verið hindrun fyrir fólk sem notar hjólastóla eða hjálpartæki við gang, fólk með barnavagna, eldri borgara og börn svo nokkur dæmi séu tekin. Hvíldarsvæði eða –pallur er lárétt svæði þar sem t.d. hjólastólanotendur geta stoppað og hvílt sig.

Vegalengdir milli hvíldarpalla ættu ekki að vera lengri en 12 m og hvíldarpallurinn a.m.k. 1,5 m að lengd. Þar sem umferð er mikil á hvíldarpallurinn

Mynd 6.1

að vera a.m.k. 1,8 m að lengd. Við upphaf og enda skábrautar sem og þar sem þarf að snúa eða taka stefnubreytingu er mikilvægt að hafa láréttan flöt a.m.k. 1,5 x 1,5 m og 1,8 x 1,8 m þar sem umferð er mikil.

Ljósmynd 6.2 (Harpa Cíllia)

Hliðarhalli, sé hann meiri en mesti leyfilegi vatnshalli (2%), getur verið mjög hamlandi fyrir fólk sem ferðast um með hverskyns hjólabúnað því við halla myndast ójafnvægi á líkamann og stöðug spenna sem getur valdið óþægindum. (Sjá mynd 6.1)

Ljósmynd 6.3 (Harpa Cíllia)

Ljósmynd 6.4 (Harpa Cíllia)

Ljósmyndir 6.2 og 6.3 sýna dæmi um skábraut í borgarlandslagi þar sem þörf er á handlistum beggja vegna.

Ljósmynd 6.4 sýnir dæmi um skábraut í borgarlandslagi þar sem hæðarmunur og halli krefst hvorki handlista né hliðarkanta.

14. Heimildir

Lög, reglugerðir og leiðbeiningar varðandi gönguleiðir og bílastæði:

Skipulagslög 123/2010: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2010123.html>

Lög um mannvirki 160/2010: <http://www.althingi.is/lagas/146a/2010160.html>

Byggingarreglugerð 112/2012 með áorðnum breytingum (sótt 10.02.2017): http://www.mannvirkjastofnun.is/library/Skrar/Mannvirkjastofnun/Log-og-reglugerdir/Byggingarreglugerd_iheild.pdf

Greinar byggingarreglugerðar sem varða gönguleiðir og bílastæði:

- Grein 6.2.2 Aðkomuleiðir og umferðasvæði innan lóðar.
- Grein 6.2.3 Algild hönnun aðkomu að byggingum.
- Grein 6.2.4 Bílastæði hreyfihamlaðra.
- Grein 6.4.11 Skábrautir og hæðarmunur.
- Grein 6.5.1 Handrið og handlistar.
- Grein 6.5.2 Frágangur handlista.
- Grein 6.6.1 Almennar kröfur (Skilti, leiðbeiningar, handföng o.fl. vegna algildrar hönnunar).
- Grein 6.11.7 Þjónustukjarnar (útisvæði).
- Grein 7.1.1 Markmið (útisvæði við mannvirki).
- Grein 7.1.2 Algild hönnun (útisvæði við mannvirki).
- Grein 7.1.3 Umferðarleiðir.
- Grein 7.1.6 Dvalar- og leiksvæði.

ISO 21542:2011

ISO 21542:2011, Annex A